

Förordningsmotiv

Förordning om gruppundantag enligt 17 §
konkurrenslagen (1993:20) för vissa avtal
inom försäkringssektorn

Fm
2003:1

Förordning om gruppundantag enligt 17 § konkurrenslagen (1993:20) för vissa avtal inom försäkringssektorn

utfärdad den 18 juni 2003.

Regeringen föreskriver¹ följande.

1 § Denna förordning tillämpas på avtal som ingås mellan två eller flera företag inom försäkringssektorn på följande områden:

- a) Att gemensamt utarbeta och sprida
 - beräkningar av genomsnittskostnaden för att i det förflutna täcka en viss risk,
 - dödlighetstabeller samt tabeller över sjukdoms-, olycks- och invalidfrekvenser i samband med försäkringar som innehåller ett sparmoment.

b) Att gemensamt genomföra undersökningar om de sannolika effekterna av allmänna omständigheter utanför de berörda företagen, antingen om frekvensen eller storleken på framtida försäkringsfall för en viss risk eller riskkategori eller om lönsamheten för olika typer av investeringar samt sprida resultaten av dessa undersökningar.

c) Att gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande standardvillkor för direktförsäkring.

¹ Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 2003
(Regeringens förordningsmotiv 2003:1).

d) Att gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande modeller som beskriver avkastningen från ett försäkringsavtal som omfattar ett sparmoment.

e) Att bilda och driva grupper av försäkringsföretag eller grupper av försäkrings- och återförsäkringsföretag för gemensam täckning av en viss riskkategori i form av samförsäkring eller samåterförsäkring.

f) Att utarbeta, erkänna och sprida

- tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för sådana säkerhetsanordningar för vilka det på gemenskapsnivå inte finns specifikationer, klassifikationssystem, regler, förfaranden eller riktlinjer, harmoniserade i enlighet med gemenskapslagstiftningen om fri rörlighet för varor, eller förfaranden för att bedöma om säkerhetsanordningarna uppfyller specifikationerna, reglerna eller riktlinjerna för att godkänna dessa anordningar.

- tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för installation och underhåll av säkerhetsanordningar, och förfaranden för att bedöma om företag som installerar och underhåller säkerhetsanordningar uppfyller sådana specifikationer, regler och riktlinjer för att godkänna dessa företag.

Av 3 § konkurrenslagen (1993:20) följer att vad som i den lagen sägs om avtal också skall tillämpas på beslut av en sammanslutning av företag och på samordnade förfaranden av företag.

2 § Under de villkor som föreskrivs i denna förordning gäller för avtal som avses i 1 § gruppundantag enligt 17 § konkurrenslagen (1993:20) från förbudet i 6 § samma lag.

3 § I fråga om avtalen tillämpas vad som anges i kommissionens förordning (EG) nr 358/2003 av den 27 februari 2003 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn² på motsvarande sätt, med undantag av

² EUT L 53, 28.2.2003, s. 8 (Celex 32003R0358).

artiklarna 1 samt 10–12. Dock skall hänvisningar till undantaget i artikel 1 avse 2 § i förening med 1 §, varvid den bokstavsbeteckning som anges skall avse motsvarande bokstavsbeteckning i 1 §.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2003 och gäller till utgången av mars 2010.

2. Intill utgången av mars 2004 skall förordningen (1996:1368) om gruppundantag enligt 17 § konkurrenslagen (1993:20) för vissa avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn, som gäller till utgången av juli månad 2003, fortfarande tillämpas på avtal som gäller vid ikraftträdandet av denna förordning, om avtalen inte uppfyller villkoren i den här förordningen men villkoren i den äldre förordningen.

På regeringens vägnar

ULRICA MESSING

Margareta Gårdmark Nylén
(Näringsdepartementet)

Förordningens anknytning till EG:s konkurrensrätt

De svenska konkurrensreglerna för företag är uppbyggda i nära anslutning till EG:s konkurrensrätt. Den aktuella förordningen om gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn har också en direkt EG-rättslig motsvarighet.

EG:s regelverk på konkurrensområdet står under en omvandling som kräver en översyn även av de svenska reglerna. För att ge en bild av utvecklingen redovisas inledningsvis i översikt uppbyggnaden av och förändringarna inom EG:s konkurrensrätt. Vidare anges de svenska förhållandena och de anpassningar av vårt konkurrensrättsliga regelverk som nu är nödvändiga.

EG-rättens konkurrensregler för företag

De grundläggande förbuden

De grundläggande konkurrensreglerna för företagen finns i EG-fördragets artiklar 81 och 82 samt i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer³ (koncentrationsförordningen). I artikel 81 förbjuds vissa former av konkurrensbegränsande samarbete mellan företag. Artikel 82 förbjuder missbruk av dominerande ställning. Koncentrationsförordningen styr kontrollen av företagsförvärv, fusioner och andra koncentrationer.

Rådet har bemyndigat kommissionen att meddela undantag i enskilda fall från förbudet i artikel 81. Vidare har rådet givit kommissionen behörighet att meddela s.k. gruppundantagsförordningar. Genom sådana förordningar undantas vissa typer av avtal från tillämpningen av förbudet i artikel 81. Det gäller avtal som till sin karaktär kan strida mot bestämmelserna i artikel 81.1 men som allmänt sett uppfyller kraven för undantag enligt artikel 81.3.

³ EGT L 395, 30.12.1989, s. 1 (Celex 31989R4064).

En serie av gruppundantagsförordningar har utfärdats av kommissionen.

Den senare utvecklingen i stort inom EU

Under senare år har kommissionen lagt ned ett betydande arbete på att förenkla, effektivisera och modernisera sitt konkurrensrättsliga regelverk. En strävan inom EU, vilken påverkar utformningen av det svenska regelverket, är att undvika gruppundantag och riktlinjer som är bransch- eller sektorsspecifika, som tar sikte på distributionsformer eller som gäller en specifik avtalstyp⁴. I detta arbete har i stället fokus satts mer på avtalens ekonomiska effekter på marknaden än på legala bedömningar. Vidare utformas reglerna i generell form. En grundläggande skillnad görs därvid mellan vertikala respektive horisontella konkurrensbegränsningar. De förra rör avtal som träffas mellan parter som är verksamma i olika led i produktions- eller distributionskedjan. Som exempel kan tas avtal mellan en tillverkare och en grossist eller mellan en grossist och en detaljist. Horisontella betecknas de avtal som träffas mellan konkurrerande företag i samma led, t.ex. mellan tillverkare eller mellan grossister. De horisontella avtalen bedöms i allmänhet strängare än de vertikala, eftersom de förra ofta ingås mellan konkurrenter.

Ett viktigt inslag i kommissionens förändringsarbete är att förbättra resursanvändningen och effektiviteten i fråga om att upprätthålla konkurrensreglernas genomslagskraft.

Genom rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget⁵ förändras tillämpningen av EG:s förbud mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag. Genom förordningen avskaffas kommissionens ensamrätt att bevilja individuella undantag från förbudet i artikel 81.1. Företagen skall inte längre anmäla sina avtal för att

⁴ Som framgår av det följande har dock ett särskilt branschspecifikt gruppundantag även fortsättningsvis ansetts erforderligt inom försäkringssektorn.

⁵ EGT L 1, 4.1.2003, s. 1 (Celex 32003R0001).

få sådana undantag. Artikel 81.3 omvandlas i stället med oförändrat materiellt innehåll till ett ständigt gällande generellt undantag – ett s.k. legalundantag. Tillämpningen av förbudsreglerna decentraliseras och nationella organ skall själva fatta beslut på grundval av artiklarna 81 och 82 och därvid pröva om konkurrensen skadas eller inte.

Förordningen skall tillämpas från och med den 1 maj 2004.

Vertikala avtal

I december 1999 antog kommissionen ett nytt gruppundantag för vertikala avtal och samordnade förfaranden⁶. Det nya gruppundantaget ersatte från och med den 1 juni 2000 de tre gruppundantagen för ensamåterförsäljaravtal, exklusiva inköpsavtal och franschiseavtal. Vidare har kommissionen utfärdat ett tillkännagivande med riktlinjer om vertikala begränsningar⁷.

Det vertikala gruppundantaget har en mer generell ekonomisk grund och en förenklad struktur jämfört med de tre tidigare gällande gruppundantagen. I gruppundantaget förklaras artikel 81.1 under de närmare angivna förutsättningarna inte tillämplig på avtal eller samordnade förfaranden som ingås mellan två eller flera företag som, inom ramen för avtalet, är verksamma i olika led i produktions- eller distributionskedjan, och som avser villkoren för parternas inköp, försäljning eller återförsäljning av vissa varor eller tjänster (vertikala avtal).

Horisontella förfaranden

Kommissionen har lagt ned ett betydande arbete också när det gäller nya gruppundantag och riktlinjer i fråga om horisontella samarbetsavtal. Typiska horisontella avtal, dvs. samarbetsformer mellan företag i samma distributionsled, som

⁶ Kommissionens förordning (EG) nr 2790/1999 av den 22 december 1999 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden, EGT L 336, 29.12.1999, s. 21 (Celex 31999R2790).

⁷ EGT C 291, 13.10.2000, s. 1 (Celex 32000Y1013/01/).

har övervägande positiva effekter är t.ex. avtal mellan företag om forskning och utveckling samt specialiseringsavtal. Tidigare gruppundantag för dessa två avtalstyper har ersatts med nya som trädde i kraft den 1 januari 2001⁸. Eftersom horisontellt samarbete, särskilt om priser, generellt sett har en mer konkurrensbegränsande effekt än vertikal samverkan, har utvecklingen här inte lett till något generellt gruppundantag. I stället har kommissionen i riktlinjeform angett i vilka fall ingripanden inte kommer att ske mot ett sådant samarbete⁹.

Svenska förhållanden

Den svenska konkurrenslagstiftningen har som berörts utformats med EG:s konkurrensregler som nära förebild. Konkurrensbegränsade avtal mellan företag är liksom enligt EG-reglerna i princip förbjudna enligt 6 § konkurrenslagen (1993:20). Från detta förbud kan undantag meddelas i enskilda fall efter ansökan till Konkurrensverket. Förutsättningarna för undantag motsvarar EG:s och är enligt 8 § konkurrenslagen att avtalet

1. bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande,
2. tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås,
3. bara ålägger de berörda företagen begränsningar som är nödvändiga för att uppnå målet i 1 och
4. inte ger de berörda företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga.

⁸ Kommissionens förordning (EG) nr 2658/2000 av den 29 november 2000 om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på grupper av specialiseringsavtal, EGT L 304, 5.12.2000, s. 3 (Celex 3200R2658), samt förordning (EG) nr 2659/2000 av den 29 november 2000 om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på grupper av avtal om forskning och utveckling, EGT L 304, 5.12.2000, s. 7 (Celex 32000R2659).

⁹ Riktlinjer för tillämpningen av artikel 81 i EG-fördraget på horisontella samarbetsavtal, EGT C 3, 6.1.2201, s. 2 (Celex 32001Y0106/01/).

Undantag från förbudet i 6 § gäller enligt 17 § konkurrenslagen också för sådana grupper av avtal som uppfyller förutsättningarna i 8 § (gruppundantag). Sådana grupper av avtal anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

I samband med att konkurrenslagen trädde i kraft den 1 juli 1993 beslutade regeringen förordningar om gruppundantag enligt 17 § konkurrenslagen för bl.a. exklusiva inköpsavtal, ensamåterförsäljaravtal, försäljnings- och serviceavtal för motorfordon, avtal om forskning och utveckling, specialiseringsavtal, patentlicensavtal, know-howlicensavtal och franchiseavtal. Dessa gruppundantag byggdes upp i nära anslutning till EG:s motsvarande regler.

Förordningen (1996:1368) om gruppundantag enligt 17 § konkurrenslagen (1993:20) för vissa avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn har som förebild vad som angavs i kommissionens förordning (EEG) nr 3932/92 av den 21 december 1992 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn¹⁰. Nämnade förordning har ersatts av en ny, kommissionens förordning (EG) nr 358/2003 av den 27 februari 2003 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn¹¹ (gruppundantagsförordningen). Den svenska förordningen innebär i huvudsak att försäkringsföretag får samarbeta på visst sätt om premieberäkning, standardvillkor för direktförsäkringar, gemensam täckning av vissa typer av risker samt säkerhetsanordningar.

För vart och ett av dessa områden finns i gruppundantagsförordningen angivet under vilka förutsättningar som artikel 85.1 (numera 81.1) inte gäller. Samarbete vad gäller sammanställning av statistik som grund för premieberäkning gör det möjligt att förbättra kunskaperna om risker. Det underlättar även riskbedömningen för enskilda företag.

¹⁰ EGT L 398, 31.12.1992, s. 7 (Celex 31992R3932).

¹¹ EUT L 53, 28.2.2003, s. 8 (Celex 32003R0358).

Gemensam täckning av en särskild riskgrupp genom bildandet av samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper av försäkringsföretag gör det möjligt för ett större antal företag att komma in på marknaden. Därmed ökar kapaciteten för täckning av bl.a. risker som är svårtäckta på grund av sin omfattning eller sällsynthet. Marknadsandelen för en samförsäkrande grupp får emellertid inte överstiga 10 procent. För en samåterförsäkrande grupp får den inte vara högre än 15 procent.

Närmare om kommissionens gruppundantagsförordning för vissa avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn

Gruppundantagsförordningen är fogad som en bilaga till dessa förordningsmotiv. Huvuddragen i förordningen redovisas i det följande. I övrigt hänvisas till bilagan.

I ingressen anges bl.a. följande.

Genom förordning 1534/91 har kommissionen befogenhet att tillämpa artikel 81.3 på vissa grupper av avtal på försäkringsområdet som syftar till samarbete avseende fastställande av gemensamma tariffer för riskpremier på grundval av gemensamt upprättad statistik eller antalet försäkringsfall, fastställande av gemensamma standardvillkor, gemensam täckning av vissa typer av risker, skadereglering, provning och godkännande av säkerhetsanordningar samt registerföring av och information om förhöjda risker. Genom förordning nr 3932/92 beviljas inget undantag för avtal som gäller skadereglering och de som gäller registerföring och information om förhöjda risker. Kommissionen ansåg att den saknade tillräcklig erfarenhet av att handlägga enskilda ärenden för att kunna använda sina befogenheter på dessa områden. Denna situation har inte förändrats.

Samarbete mellan försäkringsföretag eller inom företagssammanslutningar för att beräkna genomsnittskostnaden för att täcka en viss risk i det förflutna eller, när det gäller livförsäkringar, tabeller över dödstal eller, över frekvensen av sjukdomar, olyckor och invaliditet gör det möjligt att förbättra kunskaper om risker och underlättar

riskbedömning för enskilda företag. Detta kan i sin tur underlätta inträde på marknaden och gynnar därmed konsumenterna. Detsamma gäller gemensamma undersökningar av de sannolika följderna av yttre omständigheter som kan påverka försäkringsfallens frekvens eller storlek, eller avkastningen från olika investeringsformer. Det är emellertid nödvändigt att säkerställa att sådant samarbete undantas endast i den mån som det är nödvändigt för att nå dessa mål.

Standardvillkor eller enskilda standardklausuler och standardmodeller som beskriver avkastningen av ett livförsäkringsavtal kan vara till nytta. Till exempel kan de ge försäkringsföretagen effektivitetsvinster. De kan underlätta marknadsinträde för små eller oerfarna försäkrare. De kan hjälpa försäkringsföretagen att uppfylla lagstadgade skyldigheter och de kan användas av konsumentorganisationer som ett riktmärke för att jämföra olika försäkringsföretags försäkringsvillkor.

Samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper (ofta kallade "pooler") kan ge försäkrare och återförsäkrare möjlighet att försäkra eller återförsäkra risker för vilka de endast kan ge otillräckligt skydd om det inte finns någon pool. Sådana grupper kan också hjälpa försäkrings- och återförsäkringsföretag att få erfarenhet av risker som de inte har någon kunskap om. De kan dock medföra konkurrensbegränsningar, till exempel standardiserade försäkringsvillkor och till och med standardiserade försäkringsbelopp och premier. Det finns därför skäl att fastställa under vilka omständigheter sådana grupper beviljas undantag. Beträffande helt nya risker är det inte möjligt att veta på förhand vilken teckningskapacitet som är nödvändig för att täcka risken, och inte heller om två eller flera sådana grupper skulle kunna samverka för att tillhandahålla denna typ av försäkringar. Ett arrangemang med pooling för att försäkra eller återförsäkra endast sådana nya risker (inte en blandning av nya och befintliga risker) kan därför undantas för viss tid. Tre år är en lämplig tid för att bygga upp tillräcklig statistik om försäkringsfall för att man skall kunna bedöma om en enda pool behövs. I fråga om risker som inte är nya, medges det att sådana

samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper som begränsar konkurrensen under vissa specifika omständigheter också kan medföra fördelar som berättigar till undantag enligt artikel 81.3, även om de skulle kunna ersättas av två eller flera konkurrerande försäkringsenheter. Beviljandet av ett undantag för sådana grupper är dock inte motiverat om gruppen i fråga har ett betydande marknadsinflytande, eftersom den begränsning av konkurrensen som orsakas av poolens verksamhet under sådana omständigheter i regel motverkar eventuella fördelar. I ingressen motiveras på den grunden marknadsandelsgränser.

Det kan vara en fördel om en sammanslutning eller sammanslutningar av försäkrings- eller återförsäkringsföretag antar tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer om säkerhetsanordningar, och om förfaranden för att kontrollera att säkerhetsanordningarna uppfyller de tekniska specifikationerna, reglerna eller riktlinjerna eftersom detta kan fungera som ett riktmärke för försäkrare och återförsäkrare när de bedömer omfattningen av risken i ett visst ärende, där risken beror på säkerhetsanordningens kvalitet samt installationen och underhållet av denna. Om det emellertid finns tekniska specifikationer, klassifikationssystem, regler, förfaranden eller riktlinjer på gemenskapsnivå, harmoniserade i enlighet med gemenskapslagstiftningen om fri rörlighet för varor, är det inte lämpligt att genom en förordning undanta några avtal mellan försäkrare om samma säkerhetsanordningar, eftersom målet med sådan harmonisering på gemenskapsnivå är att fastställa uttömmande och rimliga säkerhetsnivåer för säkerhetsanordningar som gäller enhetligt inom hela EU. Ett avtal mellan försäkrare om andra krav på säkerhetsanordningar skulle kunna medföra att det målet inte uppnås.

Enligt artikel 1 förklaras bestämmelserna i artikel 81.1 på de villkor som föreskrivs i förordningen inte tillämpliga på avtal mellan två eller flera företag inom försäkringssektorn på vissa uppräknade områden:

- a) Att gemensamt utarbeta och sprida
 - beräkningar av genomsnittskostnaden för att i det förflutna täcka en viss risk,

– dödlighetstabeller samt tabeller över sjukdoms-, olycks- och invalidfrekvenser i samband med försäkringar som innehåller ett sparmoment.

b) Att gemensamt genomföra undersökningar om de sannolika effekterna av allmänna omständigheter utanför de berörda företagen, antingen om frekvensen eller storleken på framtida försäkringsfall för en viss risk eller riskkategori eller om lönsamheten för olika typer av investeringar samt sprida resultaten av dessa undersökningar.

c) Att gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande standardvillkor för direktförsäkring.

d) Att gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande modeller som beskriver avkastningen från ett försäkringsavtal som omfattar ett sparmoment.

e) Att bilda och driva grupper av försäkringsföretag eller grupper av försäkrings- och återförsäkringsföretag för gemensam täckning av en viss riskkategori i form av samförsäkring eller samåterförsäkring.

f) Att utarbeta, erkänna och sprida

– tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för sådana säkerhetsanordningar för vilka det på gemenskapsnivå inte finns specifikationer, klassifikationssystem, regler, förfaranden eller riktlinjer, harmoniserade i enlighet med gemenskapslagstiftningen om fri rörlighet för varor, eller förfaranden för att bedöma om säkerhetsanordningarna uppfyller specifikationerna, reglerna eller riktlinjerna för att godkänna dessa anordningar.

– tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för installation och underhåll av säkerhetsanordningar, och förfaranden för att bedöma om företag som installerar och underhåller säkerhetsanordningar uppfyller sådana specifikationer, regler och riktlinjer för att godkänna dessa företag.

I artikel 2 definieras en rad begrepp.

Artikel 3 anger vissa villkor för att undantagen som fastställs i artikel 1 a och 1 b rörande gemensamma beräkningar, tabeller och undersökningar skall vara tillämpliga och artikel 4 anger avtal på dessa områden som inte omfattas av undantaget.

Artiklarna 5 och 6 behandlar standardvillkor och modeller varvid artikel 5 anger särskilda villkor för undantag bl.a. att de inte är bindande och artikel 6 avtal som inte omfattas av undantaget.

Artiklarna 7 och 8 behandlar gemensam täckning av vissa typer av risker. Av artikel 7.1 framgår att undantaget enligt artikel 1 e gäller för samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper som bildats efter det att förordningen trätt i kraft och endast för att täcka nya risker under en treårsperiod från och med den dag då gruppen först bildades oavsett gruppens marknadsandel. Artikel 7.2 anger att undantaget enligt artikel 1 e gäller för samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper som inte omfattas av punkt 1, på villkor att de försäkringsprodukter, som inom ramen för gruppavtalet, undertecknas av de deltagande företagen eller på deras vägnar inte på de berörda marknaderna utgör mer än 20 procent av den relevanta marknaden i fråga om samförsäkrande grupper och utgör mer än 25 procent av den relevanta marknaden i fråga om samåterförsäkrande grupper. Artikel 8 anger villkor för undantag i fråga om gemensam täckning av vissa typer av risker.

Villkor för undantag beträffande säkerhetsanordningar återfinns i artikel 9.

Artikel 10 innehåller föreskrifter rörande rätt för kommissionen att förklara att gruppundantagsförordningen inte skall tillämpas i ett visst fall där avtalet har vissa verkningar som är oförenliga med villkoren i artikel 81.3.

I artikel 11 föreskrivs att förbudet i artikel 81.1 inte gäller under perioden från och med den 1 april 2003¹² till och med den 31 mars 2004 i fråga om avtal som gällde redan den 31 mars 2003 och som inte uppfyller villkoren för undantag enligt den här förordningen men som uppfyller villkoren i kommissionens förordning (EEG) nr 3932/92.

I den avslutande artikeln anges att gruppundantagsförordningen träder i kraft den 1 april 2003.

¹² Fel i den svenska översättningen som anger den 1 januari 2003.

Vidare anges att förordningen skall upphöra att gälla den 31 mars 2010.

Nya svenska regler om gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn

Gruppundantag behövs

Regeringen bedömer att det liksom tidigare behövs ett gruppundantag i enlighet med 8 § konkurrenslagen för sådana avtal inom försäkringssektorn som har övervägande positiva effekter.

Den rättstekniska utformningen av EG-reglerna

Det nämnda området regleras i dag med ett särskilt svenskt gruppundantag i enlighet med motsvarande EG-förordning, kommissionens förordning (EEG) nr 3932/92. Denna EG-förordning har nu ersatts av den förut nämnda nya EG-förordningen för vissa avtal inom försäkringssektorn.

Den nya förordningen skall, enligt kommissionen, uppfylla två krav, den skall skydda konkurrensen effektivt och den skall ge företagen tillräcklig klarhet angående rättsläget. Samtidigt som man strävar efter dessa mål skall också stor hänsyn tas till behovet att förenkla den administrativa tillsynen i så stor utsträckning som möjligt.

I den nya förordningen frångås delvis metoden att räkna upp avtalsbestämmelser som är undantagna för att i högre grad ange vilka grupper av avtal som är undantagna upp till en viss nivå av marknadsinflytande och specificera vilka begränsningar eller bestämmelser sådana avtal inte får innehålla. Detta är förenligt med ett ekonomiskt synsätt, som innebär att man bedömer effekterna av ett avtal på den relevanta marknaden. Inom försäkringssektorn finns det dock vissa typer av samarbete som omfattar alla företag på en relevant försäkringsmarknad och som generellt kan anses uppfylla de villkor som fastställts i artikel 81.3.

Utgångspunkten för valet av en svensk modell

Frågan är om det nu gällande gruppundantaget för vissa avtal inom försäkringssektorn på motsvarande sätt som i EU bör ersättas av ett nytt gruppundantag efter förebild av det nya EG-gruppundantaget. Detta är naturligt av flera skäl. Till en början får framhållas tre betydelsefulla faktorer.

För det första får det mer generella ekonomiska synsättet och den förenklade strukturen hos det nya gruppundantaget som kommissionen utfärdat för vissa avtal inom försäkringssektorn anses väl överensstämma med det svenska synsättet i stort.

För det andra utgör nyordningen en viktig regelreformerings inom konkurrenspolitiken. Reglerna blir enklare och förbudsområdet minskar. Detta är till fördel särskilt för de små företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga och villkor i övrigt. Vidare får reformen bedömas på sikt komma att leda till vinster för såväl samhällsekonomin som för enskilda konsumenter.

För det tredje måste till stöd för den nämnda utgångspunkten pekas på att vikten av rättslikhet mellan det gemenskapsrättsliga regelverket och det svenska har understrukits i flera lagstiftningssammanhang (se prop. 1992/93:56, s. 19 och prop. 1998/99:144, s. 43 f.). Detta möjliggör för företag och andra aktörer att arbeta med samma regler i sak, oavsett om det är EG-rätten eller svensk rätt som är tillämplig. En likhet av sådant slag är givetvis av stor betydelse även i detta sammanhang. Mot bakgrund av de förändringar som nu har skett inom den europeiska gemenskapen i fråga om vissa avtal inom försäkringssektorn är det således naturligt att de svenska reglerna på området omprövas, inte minst med tanke på att nuvarande regler utformats med kommissionens tidigare regler som förebild.

Därför anser regeringen att det finns starka skäl för att nu införa ett nytt svenskt gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn med kommissionens gruppundantag som förebild. Den svenska förordningen med gruppundantag för vissa avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn vars giltighetstid löper ut den 1 augusti

2003, bör inte förlängas i sin nuvarande form. I stället bör den ersättas med ett nytt gruppundantag.

De tre nämnda faktorerna talar naturligtvis med styrka för att det nya gruppundantaget för vissa avtal inom försäkringssektorn i princip också bör ha motsvarande materiella innebörd som EG-reglerna. Sakliga förändringar måste enligt regeringens mening ske med återhållsamhet, för att inte nämnda värden helt eller delvis skall gå förlorade. Av detta följer att kommissionsförordningen med gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn bör utgöra förebild för svenska bestämmelser som ger regler på motsvarande sätt.

Hur förändras rättsläget i Sverige om EG-modellen väljs för vissa avtal inom försäkringssektorn?

Den nya förordningen täcker på samma sätt som den äldre förordningen fyra typer av avtal nämligen att gemensamt beräkna risker och undersöka framtida risker, att gemensamt fastställa icke bindande standardvillkor, att bilda och förvalta försäkringspooler och att testa och godkänna säkerhetsutrustning. På samma sätt som kommissionens förordning (EEG) nr 3932/92 omfattar gruppundantaget inte samarbeten om skadereglering och registerföring av och information om förhöjda risker, vilket kommissionen i och för sig har befogenhet att undanta med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1534/91 av den 31 maj 1991 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn¹³.

Vad gäller gemensamma beräkningar och undersökningar av risker har inget av de nuvarande undantagen tagits bort i den nya förordningen. Vad som tidigare inte uttryckligen undantagits, men som undantas i den nya förordningen är gemensamma beräkningar av tidigare kostnader för en viss risk på villkor att den tillgängliga statistiken är så detaljerad och varierad som krävs i försäkringssammanhang. Skälet till detta är att ju mer detaljerad och varierad statistiken är desto större frihet har försäkringsbolagen att variera sina priser till

¹³ EGT L 143, 7.6.1991, s. 1 (Celex 31991R1534).

konsumenterna. Ett ytterligare nytt undantag är att beräkningarna, tabellerna och undersökningsresultaten på begäran skall göras tillgängliga på skäligen och icke-diskriminerande villkor för alla försäkringsbolag däribland också försäkringsföretag som inte är verksamma på den geografiska marknad eller produktmarknad denna statistik gäller. Detta eftersom uppgifterna är nödvändiga för både försäkringsföretag som är verksamma på den geografiska marknaden eller produktmarknaden i fråga och för dem som överväger att komma in på den.

Huvudsyftet med gruppundantaget vad gäller icke bindande standardvillkor är oförändrat, även om listan över avtal som inte omfattas av undantaget utökats något.

Försäkringspooler som omfattar flera försäkringsbolag är vanliga när det gäller täckning av stora eller exceptionella risker (till exempel flyg, kärnkraft och miljö), för vilka enskilda försäkringsbolag är ovilliga att ensamma försäkra hela risken. Jämfört med kommissionens förordning (EEG) nr 3932/92 har gruppundantagets räckvidd utökats något inom detta område. För det första har tröskelvärdena för poolernas marknadsandelar höjts från 10 procent till 20 procent för samförsäkringspooler och från 15 till 25 procent för samåterförsäkringspooler. För det andra har ett nytt treårigt undantag införts för nybildade pooler som skall försäkra en ny risk. Ett samarbete som leder till att det skapas nya kommersiella produkter har bedömts kunna undantas utan något tröskelvärde under en begränsad igångsättningsperiod.

Beträffande avtal om att testa och godkänna säkerhetsutrustning överensstämmer förordningens räckvidd nu med vad som gäller på den harmoniserade inre marknaden. Undantaget gäller endast om det på gemenskapsnivå inte finns harmoniserad gemenskapslagstiftning. Detta beror på att om det finns gällande harmoniserad gemenskapslagstiftning har avtal mellan försäkringsbolag där man ställer högre krav på säkerhetsutrustning än vad som krävs i lagstiftningen en betydande påverkan på marknaden, eftersom utrustning som försäkringsbolagen inte vill försäkra har mycket svårt att komma in på marknaden.

Regeringen bedömer det vara rimligt och påkallat att de nu beskrivna reglerna ges motsvarande tillämpning i den nya svenska förordningen om gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn.

Individuella undantag m.m.

För avtal som inte omfattas av det nya gruppundantaget för vissa avtal inom försäkringssektorn finns i dag möjligheten att söka individuellt undantag enligt 8 § konkurrenslagen. De krav som uppställs i detta lagrum har redovisats i det föregående.

Reglerna i konkurrenslagen om individuella undantag har tillkommit med EG-rätten som förebild. Av betydelse i detta sammanhang är därför den tidigare nämnda nya tillämpningsförfattningen som föreskriver ett ständigt gällande legalundantag för avtal som uppfyller vissa angivna förutsättningar. Regeringen beslutade i januari 2003 att tillkalla en särskild utredare för att analysera de frågor som uppkommer med anledning av den nya tillämpningsförfattningen (Dir 2003:2). Utredaren skall därvid pröva om det behövs och är lämpligt att införa ett motsvarande legalundantag i svensk lagstiftning.

Förhållandet mellan EG-rätten och nationell rätt

För att EG:s regler om förbud mot konkurrensbegränsningar skall vara tillämpliga krävs att handeln mellan medlemsstaterna kan påverkas direkt eller indirekt. Det skall därvid vara möjligt att med tillräcklig grad av sannolikhet på basis av objektiva rättsliga eller faktiska omständigheter förutse att ett avtal har direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt inflytande på handelsmönstret för varor och tjänster mellan medlemsstaterna (det s.k. samhandelskriteriet).

När EG-rätten är tillämplig gäller grundläggande principer om EG-rättens rättsliga företräde och enhetliga tillämpning. Dessa principer innebär att den nationella rätten, som gäller parallellt med EG-rätten, inte får i det enskilda fallet tillämpas på ett sätt som strider mot den fulla och enhetliga tillämpningen

av EG:s konkurrensregler. Sedan den 1 januari 2001 får Konkurrensverket tillämpa artikel 81 och 82 i EG-fördraget (SFS 2000:1023).

Aspekten tillämpning av nationella regler behandlas i den nya förordningen om tillämpning av artiklarna 81 och 82 i fördraget.

Frågan om huruvida sådana typer av avtal som omfattas av EG:s gruppundantag inom försäkringssektorn endast har rent nationell effekt eller om de uppfyller samhandelskriteriet kan inte besvaras generellt. Svaret blir bl.a. beroende av de berörda företagens storlek och antal. Det torde dock finnas fall då de angivna avtalen inom försäkringssektorn inte berör handeln mellan medlemsstaterna. Beträffande sådana avtal som inte uppfyller samhandelskriteriet är uteslutande nationella regler tillämpliga.

Den närmare tekniska utformningen av den svenska förordningen

När det som anges i kommissionens förordning skall ges motsvarande tillämpning är vissa tekniska justeringar påkallade. En sådan tillämpning bör inte ges i fråga om artikel 1 som innehåller de grundläggande undantagen för avtal inom försäkringssektorn. I likhet med vad som skett i andra gruppundantagsförordningar på konkurrensrättens område bör detta undantag göras direkt i den svenska förordningen. Så sker i 1–3 §§. I 1 § andra stycket hänvisas vidare till att det i 3 § konkurrenslagen följer att vad som i den lagen sägs om avtal också skall tillämpas på beslut av en sammanslutning av företag, och på samordnade förfaranden av företag.

Inte heller artikel 10 bör ges en motsvarande tillämpning. Denna artikel behandlar kommissionens rätt enligt en annan EG-förordning att i visst fall förklara att EG:s gruppundantagsförordning inte skall tillämpas. En liknande befogenhet har Konkurrensverket enligt den svenska konkurrenslagen (18 §).

Slutligen saknas det också skäl att ge artiklarna 11 och 12 motsvarande tillämpning. Dessa innehåller särskilda

övergångsbestämmelser samt bestämmelser om giltighetstid. Vad som behövs i dessa avseenden bör få sin egen reglering i den svenska förordningen.

Därutöver behöver det göras vissa smärre justeringar i den text som skall ges motsvarande tillämpning på så sätt att hänvisningar till undantaget i artikel 1 skall avse 2 § i förening med 1 §, varvid den bokstavsbeteckning som anges skall avse motsvarande bokstavsbeteckning i 1 §. Dessa justeringar görs i 3 §.

Avtal som inte har märkbar effekt

Förbudet i 6 § konkurrenslagen omfattar endast avtal som hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen på ett märkbart sätt. I prop. 1992/93:56 Ny konkurrenslagstiftning, s. 73, anges att samarbete mellan mindre eller medelstora företag där avtalsprodukterna, eller produkter som av konsumenterna uppfattas som likvärdiga och som tillverkas eller säljs av avtalsparterna, omfattar en mindre del av den relevanta marknaden – omkring tio procent – normalt torde sakna betydelse för konkurrensen. Är det fråga om mycket små företag – företag med en årsomsättning under tio miljoner kronor – som samarbetar torde marknadsandelen kunna vara något högre än tio procent utan att samarbetet faller under förbudet. Ingår däremot större företag i samarbetet torde det i allmänhet inte kunna hävdas att konkurrensen ej påverkas på ett märkbart sätt, även om avtalsprodukterna omfattar en mindre del av den relevanta marknaden. Det avgörande för om ett avtal etc. skall anses påverka konkurrensen på ett märkbart sätt är alltså storleken på de samarbetande företagen och marknadsandelen för avtalsprodukterna, anförs det ytterligare i propositionen.

Beträffande lagens tillämpningsområde har riksdagen uttalat (bet. 1992/93:NU17 s. 4) att den utgår från att den riktlinje för bedömning av samverkan mellan små företag som anges i propositionen tillämpas flexibelt.

Konkurrensverket har i sina allmänna råd (KKVFS 1999:1) om avtal av mindre betydelse (bagatellavtal) som inte omfattas

av förbudet i 6 § konkurrenslagen (1993:20) närmare utvecklat hur begreppet ”på ett märkbart sätt” bör tolkas. Enligt de allmänna råden påverkas konkurrensen inte på ett märkbart sätt bl.a. om avtalsparterna och till dem anknutna företag har

a) en marknadsandel som inte överstiger 10 procent, om avtalet gäller mellan företag som är verksamma i samma tillverknings- eller försäljningsled, s.k. horisontella avtal, eller

b) en marknadsandel som inte överstiger 15 procent, om avtalet gäller mellan företag som är verksamma i olika tillverknings- eller försäljningsled, s.k. vertikala avtal.

Vidare anges i de allmänna råden att – om den totala årsomsättningen för envar avtalspart och till denne anknutna företag inte överstiger 30 miljoner kronor – Konkurrensverket anser att de tillsammans kan ha en marknadsandel om högst 15 procent utan att samarbetet omfattas av förbudet i 6 § konkurrenslagen.

Vissa reservationer och närmare preciseringar görs i de allmänna råden.

Det nu aktuella gruppundantaget, och de häri angivna förutsättningarna för undantag, medför givetvis inga inskränkningar i begreppet ”på ett märkbart sätt” i 6 § konkurrenslagen. Det är endast sådana vertikala avtal inom försäkringssektorn som träffas av förbudet i 6 § som behöver undantag från förbudet, och som därvid för att omfattas av detta gruppundantag måste uppfylla de förutsättningar som anges i undantaget.

Återkallelse av gruppundantag

Konkurrensverket får med stöd av 18 § konkurrenslagen återkalla det undantag som gäller för ett avtal på grund av gruppundantagsförordningen för vissa avtal inom försäkringssektorn, om avtalet har följder som är oförenliga med 8 § i samma lag.

Kommissionen kan enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 1534/91 bestämma att en förordning om gruppundantag inte får tillämpas, om den i ett visst fall antingen på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat eller en fysisk eller en juridisk

person som kan åberopa ett berättigat intresse konstaterar att ett avtal som omfattas av undantaget ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i artikel 81.3 i fördraget. Artikel 7 upphävs dock genom rådets nya tillämpningsförfordning och ersätts av artikel 29 i den nya tillämpningsförfordningen.

I gruppundantaget för vissa avtal inom försäkringssektorn har kommissionen i dess artikel 10 erinrat om vad som framgår av artikel 7 i förordning (EEG) nr 1534/91 samt tillfört att det nämnda särskilt gäller om

a) undersökningar som omfattas av undantaget i artikel 1 b grundar sig på ogrundade hypoteser,

b) standardvillkor som omfattas av undantaget i artikel 1 c innehåller klausuler som till skada för försäkringstagaren skapar en betydande obalans mellan rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet,

c) i samband med den gemensamma täckningen av vissa typer av risker som omfattas av undantaget i artikel 1 e, bildandet eller driften av en grupp på grund av inträdesvillkoren, definitionen av de risker som skall täckas, retrocessionsavtal eller på annat sätt leder till en uppdelning av marknaderna för berörda försäkringsprodukter eller för likartade produkter.

Redan vid tillämpningen av 18 § konkurrenslagen i förening med 8 § samma lag enligt innehållet i dessa lagrum är det naturligt att fästa avseende vid förhållanden av det nyss angivna slaget. Därtill kommer, som berörts, att de materiella reglerna i 8 § konkurrenslagen har utformats med artikel 81.3 som förebild. Vidare finns den tidigare beskrivna kopplingen i lagens förarbeten till EG-rätten genom uttalandet att svensk rättspraxis bör kunna utvecklas med EG-rätten som grund. Det torde vid sådant förhållande få antas att de rättstillämpande instanserna vid prövningen enligt 18 § särskilt beaktar de av kommissionen i artikel 10 i gruppundantaget för vissa avtal inom försäkringssektorn beskrivna kriterierna.

Gruppundantagets giltighetstid

Gruppundantagen i EG avser alltid en bestämd period. EG:s gruppundantag för vissa avtal inom försäkringssektorn skall upphöra att gälla den 31 mars 2010. Även de svenska gruppundantagen har i regel begränsad giltighetstid för att det efter en viss tid skall kunna utvärderas om förutsättningarna för gruppundantagen fortfarande är för handen och vilka praktiska erfarenheter som gjorts. Det kommer att finnas skäl att göra en översyn av det svenska gruppundantaget i samband med att EG:s gruppundantag upphör att gälla. Det svenska gruppundantaget bör därför ges samma giltighetstid som EG:s, dvs. till utgången av mars 2010.

Övergångsbestämmelser

I artikel 11 i EG:s gruppundantagsförordning för vissa avtal inom försäkringssektorn anges att förbudet i artikel 81.1 inte skall tillämpas under perioden från och med den 1 april 2003¹⁴ till och med den 31 mars 2004 i fråga om avtal som redan gällde den 31 mars 2003 och som inte uppfyller villkoren för undantag enligt den nya förordningen men som uppfyller villkoren i kommissionens förordning (EG) nr 3932/92. I den svenska förordningen bör ges regler som leder till samma resultat i fråga om utgången av övergångsperioden. Den svenska övergångstiden blir därmed åtta månader i stället för ett år, som gäller enligt kommissionens förordning.

Övrigt

Gruppundantaget ger undantag endast från förbudet i 6 § konkurrenslagen mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag. Förbudet i 19 § samma lag mot missbruk av dominerande ställning är således tillämpligt även på sådana vertikala avtal som uppfyller förutsättningarna i detta gruppundantag.

¹⁴ Fel i den svenska översättningen som anger den 1 januari 2003.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EG) nr 358/2003

av den 27 februari 2003

om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA GEMSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 1534/91 av den 31 maj 1991 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn ⁽¹⁾, särskilt artikel 1.1 a, b, c och e i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning ⁽²⁾,

efter att ha samrått med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor,

och av följande skäl:

(1) Genom förordning (EEG) nr 1534/91 får kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa artikel 81.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden på försäkringsområdet som syftar till samarbete i följande avseenden:

- Fastställande av gemensamma tariffer för riskpremier på grundval av gemensamt upprättad statistik om antalet försäkringsfall.
- Fastställande av gemensamma standardvillkor.
- Gemensam täckning av vissa typer av risker.
- Skadereglering.
- Provning och godkännande av säkerhetsanordningar.
- Registerföring av och information om förhöjda risker.

(2) Med stöd av den förordningen antog kommissionen förordning (EEG) nr 3932/92 av den 21 december 1992 om tillämpningen av fördragets artikel 85.3 på vissa

grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden inom försäkringssektorn ⁽³⁾. Förordning (EEG) nr 3932/92, ändrad genom Anslutningsakten för Österrike, Finland och Sverige, upphört att gälla den 31 mars 2003.

(3) Genom förordning (EEG) nr 3932/92 beviljas inget undantag för avtal som gäller skadereglering och de som gäller registerföring och information om förhöjda risker. Kommissionen ansåg att den saknade tillräcklig erfarenhet av att handlägga enskilda ärenden för att kunna använda sina befogenheter enligt förordning (EEG) nr 1534/91 på de områdena. Situationen har inte förändrats.

(4) Den 12 maj 1999 antog kommissionen en rapport ⁽⁴⁾ till rådet och Europaparlamentet om hur förordning (EEG) nr 3932/92 fungerat. Den 15 december 1999 antog Ekonomiska och sociala kommittén ett yttrande om kommissionens rapport ⁽⁵⁾. Den 19 maj 2000 antog Europaparlamentet ett betänkande om kommissionens rapport ⁽⁶⁾. Den 28 juni 2000 höll kommissionen ett samrådsmöte om förordningen med berörda parter, däribland företrädare för försäkringssektorn och de nationella konkurrensmyndigheterna. Den 9 juli 2002 offentliggjorde kommissionen ett utkast till denna förordning i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, tillsammans med en inbjudan till berörda parter att lämna synpunkter senast den 30 september 2002.

(5) En ny förordning skall uppfylla två krav: den skall skydda konkurrensen effektivt och den skall ge företagen tillräcklig klarhet angående rättsläget. Samtidigt som man strävar efter dessa mål bör man också ta hänsyn till behovet att förenkla den administrativa tillsynen i så stor utsträckning som möjligt. Kommissionens erfarenheter på detta område sedan 1992, resultaten av samrådet om 1999 års rapport och samrådet som ledde till att denna förordning antogs måste också beaktas.

(6) I förordning (EEG) nr 1534/91 sägs att det i kommissionens förordning om undantag skall anges vilka grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som den är tillämplig på, vilka begränsningar eller bestämmelser som avtal, beslut och samordnade förfaranden får eller inte får innehålla, och vilka bestämmelser som avtal, beslut och samordnade förfaranden skall innehålla eller vilka andra villkor som skall vara uppfyllda.

⁽¹⁾ EGT L 143, 7.6.1991, s. 1.

⁽²⁾ KOM(1999) 192 slutlig.

⁽³⁾ CES 1139/99.

⁽⁴⁾ EGT C 163, 9.7.2002, s. 7.

⁽⁵⁾ PE A5 – 0104/00.

- (7) Det är dock skäl att delvis frånga metoden att räkna upp avtalsbestämmelser som är undantagna för att i högre grad ange vilka grupper av avtal som är undantagna upp till en viss nivå av marknadsinflytande och specificera vilka begränsningar eller bestämmelser sådana avtal inte får innehålla. Detta är förenligt med ett ekonomiskt synsätt, som innebär att man bedömer effekterna av ett avtal på den relevanta marknaden. Man bör dock inte se att det inom försäkringssektorn finns vissa typer av samarbete som omfattar alla företag på en relevant försäkringsmarknad och som generellt kan anses uppfylla de villkor som fastställts i artikel 81.3.
- (8) För tillämpningen av artikel 81.3 genom förordning är det inte nödvändigt att fastställa vilka avtal som kan omfattas av artikel 81.1. Vid bedömningen av enskilda avtal enligt artikel 81.1 måste flera faktorer beaktas, särskilt strukturen på den relevanta marknaden.
- (9) Gruppundantagsförmånen bör begränsas till de avtal som med tillräcklig säkerhet kan antas uppfylla villkoren i artikel 81.3.
- (10) Samarbete mellan försäkringsföretag eller inom företagsammanslutningar för att beräkna genomsnittskostnaden för att täcka en viss risk i det förlutna eller, när det gäller livförsäkringar, tabeller över dödsfall och över frekvensen av sjukdomar, olyckor och invaliditet gör det möjligt att förbättra kunskaperna om risker och underlättar riskbedömning för enskilda företag. Detta kan i sin tur underlätta inträde på marknaden och gynnar därmed konsumenterna. Detsamma gäller gemensamma undersökningar av de sannolika följderna av yttre omständigheter som kan påverka försäkringsfallens frekvens eller storlek, eller avkastningen från olika investeringsformer. Det är emellertid nödvändigt att säkerställa att sådant samarbete undantas endast i den mån som det är nödvändigt för att nå dessa mål. Det bör därför fastställas att avtal om bruttopremier inte skall undantas. Bruttopremierna kan vara lägre än de belopp som angetts i beräkningarna, tabellerna eller undersökningarna i fråga, eftersom försäkringsföretagen kan använda intäkter från sina investeringar för att sänka premierna. Dessutom bör beräkningarna, tabellerna eller undersökningarna i fråga inte vara bindande och endast anges i referenssyfte.
- (11) Ju bredare kategorier man använder för statistik om kostnader för att försäkra en viss risk i det förlutna, desto mindre möjlighet har försäkringsbolagen att beräkna premierna på en smalare bas. Det finns därför skäl att undanta gemensamma beräkningar av tidigare kostnader för en viss risk på villkor att den tillgängliga statistiken är så detaljerad och varierad som krävs i försäkringssammanhang.
- (12) Eftersom tillgång till sådana beräkningar, tabeller och undersökningar är nödvändig både för försäkringsföretag som är verksamma på den geografiska marknaden eller produktmarknaden i fråga och för dem som överväger att komma in på den marknaden, måste sådana försäkringsföretag ges tillgång till sådana beräkningar, tabeller och undersökningar på skäliga och icke-diskriminerande villkor jämfört med försäkringsföretag som redan är verksamma på den marknaden. Sådana villkor kan till exempel innefatta att ett försäkringsföretag som ännu inte är verksamt på marknaden åtar sig att lämna statistiska uppgifter om försäkringsfall, om företaget beslutar sig för att komma in på marknaden. Ett villkor kan också vara medlemskap i en sammanslutning av försäkrare som ansvarar för utförandet av beräkningarna, så länge som ett sådant medlemskap är tillgängligt på skäliga och icke-diskriminerande villkor för försäkringsföretag som ännu inte är verksamma på marknaden i fråga. Avgifter för användningen av sådana beräkningar eller relaterade undersökningar som debiteras försäkringsföretag som inte har bidragit till dem anses oskäliga, om avgifterna är så höga att de utgör ett hinder för inträde på marknaden.
- (13) Tillförlitligheten hos gemensamma beräkningar, tabeller och undersökningar ökar när antalet statistiska uppgifter som de grundar sig på ökas. Försäkrare med stora marknadsandelar kan göra upp tillräcklig statistik internt för att kunna göra tillförlitliga beräkningar, men försäkrare med små marknadsandelar och nya marknadsaktörer kan inte göra detta. Om information från alla försäkrare på en marknad, också stora försäkrare, införlivas i sådana gemensamma beräkningar, tabeller och undersökningar, främjas konkurrensen genom att det hjälper mindre försäkrare och underlättar marknadsinträde. Med tanke på detta särdrag hos försäkringssektorn är det inte lämpligt att fastställa tröskelvärden för marknadsandelar för sådana gemensamma beräkningar och gemensamma undersökningar.
- (14) Standardvillkor eller enskilda standardklausuler och standardmodeller som beskriver avkastningen av ett livförsäkringsavtal kan vara till nytta. Till exempel kan de ge försäkringsföretagen effektivitetsvinster. De kan underlätta marknadsinträde för små eller oerfarna försäkrare. De kan hjälpa försäkringsföretagen att uppfylla lagstadgade skyldigheter och de kan användas av konsumentorganisationer som ett riktmärke för att jämföra olika försäkringsföretags försäkringsvillkor.
- (15) Standardvillkor får dock inte leda till standardisering av produkter eller till uppkomsten av en betydande obalans mellan rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet. Därför skall undantaget endast tillämpas på standardvillkor under förutsättning att de inte är bindande, och att det uttryckligen anges att de deltagande företagen har rätt att erbjuda andra försäkringsvillkor till sina kunder. Dessutom får standardvillkor inte innebära att vissa risker systematiskt utesluts utan att det uttryckligen

anges att de kan täckas genom avtal. De får inte heller binda försäkringstagaren för alltför lång tid eller gå längre än försäkringens ursprungliga syfte. Detta begränsar inte skyldigheter enligt gemenskapsrätt eller nationell lagstiftning att ta med vissa risker i vissa försäkringsavtal.

- (16) Vidare bör det föreskrivas att gemensamma standardvillkor skall vara tillgängliga för alla intresserade, särskilt försäkringstagarna, för att säkerställa att det råder verklig öppenhet till gagn för konsumenterna.

- (17) Om sådana risker som inte ett betydande antal försäkringstagare är utsatta för samtidigt införlivas i ett försäkringsavtal kan det hindra innovation, eftersom en hopbuntning av risker utan samband med varandra kan hindra försäkrare från att erbjuda ett separat och specifikt försäkringsskydd för sådana risker. En klausul som förutsätter ett sådant omfattande försäkringsskydd får därför inte omfattas av gruppundantaget. Om försäkrarna har en lagstadgad skyldighet att i försäkringsavtal ta med försäkringsskydd mot risker som ett betydande antal försäkringstagare inte är utsatta för samtidigt, utgör en sådan lagstadgad standardklausul i en icke bindande avtalsmall inte en konkurrensbegränsning och faller utanför tillämpningsområdet för artikel 81.1.

- (18) Samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper (ofta kallade "pooler") kan ge försäkrare och återförsäkrare möjlighet att försäkra eller återförsäkra risker för vilka de endast kan ge ett otillräckligt skydd om det inte finns någon pool. Sådana grupper kan också hjälpa försäkrings- och återförsäkringsföretag att få erfarenhet av risker som de inte har någon kunskap om. De kan dock medföra konkurrensbegränsningar, till exempel standardiserade försäkringsvillkor och till och med standardiserade försäkringsbelopp och premier. Det finns därför skäl att fastställa under vilka omständigheter sådana grupper kan beviljas undantag.

- (19) Beträffande helt nya risker är det inte möjligt att veta på förhand vilken tekningskapacitet som är nödvändig för att täcka risken, och inte heller om två eller flera sådana grupper skulle kunna samverka för att tillhandahålla denna typ av försäkringar. Ett arrangemang med pooling för att försäkra eller återförsäkra endast sådana nya risker (inte en blandning av nya och befintliga risker) kan därför undantas för en viss tid. Tre år är en lämplig tid för att bygga upp tillräcklig statistik om försäkringsfall, för att man skall kunna bedöma om en enda pool

behövs. Genom denna förordning beviljas därför ett undantag för de tre första åren för grupper som nybildats för att täcka en ny risk.

- (20) I definitionen av nya risker i artikel 2.7 i denna förordning klargörs att endast risker som tidigare inte har funnits omfattas av definitionen, vilket utesluter bland annat risker som har funnits men som inte har försäkrats. En risk som förändras väsentligt till sin karaktär (till exempel en betydande ökning av terroristverksamhet) faller utanför definitionen, eftersom risken i sig själv inte är ny. En ny risk kräver på grund av sin karaktär en helt ny försäkringsprodukt och kan inte täckas genom tillägg till eller ändringar av en befintlig försäkringsprodukt.

- (21) I fråga om risker som inte är nya, medges det att sådana samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper som begränsar konkurrensen under vissa specifika omständigheter också kan medföra fördelar som berättigar ett undantag enligt artikel 81.3, även om de skulle kunna ersättas av två eller flera konkurrerande försäkringsenheter. De kan till exempel låta sina medlemmar skaffa sig de nödvändiga erfarenheterna av det ifrågavarande försäkringsområdet och möjliggöra kostnadsbesparingar eller en sänkning av premierna tack vare gemensam återförsäkring på förmånliga villkor. Beviljandet av ett undantag för sådana grupper är dock inte motiverat om gruppen i fråga har ett betydande marknadsinflytande, eftersom den begränsning av konkurrensen som orsakas av poolens verksamhet under sådana omständigheter i regel motverkar eventuella fördelar.

- (22) Genom denna förordning beviljas därför undantag för en samförsäkrande eller pool som funnits i mer än tre år, eller som inte bildas för att täcka en ny risk, på villkor att de försäkringsprodukter som gruppens medlemmar skrivit under inte överstiger följande tröskelvärden: 25 % av den relevanta marknaden för samåterförsäkrande grupper och 20 % för samförsäkrande grupper. Tröskelvärdet för samförsäkrande grupper är lägre därför att pooler kan ha enhetliga försäkringsvillkor och bruttopremier.

- (23) Pooler som inte omfattas av denna förordning kan vara berättigade till att i enskilda fall ansöka om undantag beroende på den berörda poolens särdrag och de specifika villkoren på den berörda marknaden. Med tanke på att många försäkringsmarknader ständigt utvecklas är i sådana fall en enskild undersökning nödvändig för att fastställa om villkoren i artikel 81.3 i fördraget är uppfyllda.

- (24) Det kan vara en fördel om en sammanslutning eller sammanslutningar av försäkrings- eller återförsäkringsföretag antar tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer om säkerhetsanordningar, och om förfaranden för att kontrollera att säkerhetsanordningarna uppfyller de tekniska specifikationerna, reglerna eller riktlinjerna, eftersom detta kan fungera som ett riktmärke för försäkrare och återförsäkrare när de bedömer omfattningen av risken i ett visst ärende, där risken beror på säkerhetsanordningens kvalitet samt installationen och underhållet av denna. Om det emellertid finns tekniska specifikationer, klassifikationssystem, regler, förfaranden eller riktlinjer på gemenskapsnivå, harmoniserade i enlighet med gemenskapslagstiftningen om fri rörlighet för varor, är det inte lämpligt att genom en förordning undanta några avtal mellan försäkrare om samma säkerhetsanordningar, eftersom målet med sådan harmonisering på gemenskapsnivå är att fastställa uttömmande och rimliga säkerhetsnivåer för säkerhetsanordningar som gäller enhetligt inom hela EU. Ett avtal mellan försäkrare om andra krav på säkerhetsanordningar skulle kunna medföra att det målet inte uppnås.
- (25) Om det inte finns någon harmonisering på gemenskapsnivå när det gäller installation och underhåll av säkerhetsanordningar kan man genom en förordning bevilja undantag för avtal som ingåtts mellan försäkrare om tekniska specifikationer eller godkännandeförfaranden som används i en eller flera medlemsstater. Undantaget bör emellertid omfattas av vissa villkor, framför allt att varje försäkringsföretag skall ha rätt att på de villkor man önskar försäkra säkerhetsanordningar eller installations- eller underhållsföretag som inte har godkänts gemensamt.
- (26) Om enskilda avtal som undantagits med stöd av denna förordning ändå får följder som är oförenliga med artikel 81.3, som de tolkas i kommissionens förvaltningspraxis och domstolens rättspraxis, kan kommissionen återkalla gruppundantaget. Detta gäller särskilt om undersökningar gällande effekterna av den kommande utvecklingen bygger på ogrundade hypoteser, eller om rekommenderade standardvillkor innehåller klausuler som till skada för försäkringstagaren skapar en betydande obalans mellan de skyldigheter och rättigheter som följer av avtalet, eller om grupper används eller styrs på ett sätt som ger ett eller flera deltagande företag möjlighet att förvärva eller förstärka ett betydande marknadsinflytande på den relevanta marknaden, eller om dessa grupper leder till en uppdelning av marknaden.
- (27) För att underlätta ingående avtal, av vilka en del kan omfatta betydande investeringsbeslut, skall giltighetstiden för denna förordning fastställas till sju år.
- (28) Denna förordning påverkar inte tillämpningen av artikel 82 i fördraget.
- (29) I enlighet med principen om gemensksprättns företräde kan en åtgärd i ett konkurrensärende, vidtagen enligt nationell lag i en medlemsstat, inte hindra att gemenskapens konkurrensregler skall tillämpas enhetligt på hela den gemensamma marknaden och att åtgärder som vidtas för att genomföra dessa regler, inbegripet denna förordning, skall ha full verkan.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

UNDANTAG OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Undantag

Enligt artikel 81.3 i fördraget och på de villkor som föreskrivs i denna förordning förklaras att artikel 81.1 i fördraget inte gäller avtal som ingås mellan två eller flera företag inom försäkringssektorn (nedan kallade "deltagande företag") på följande områden:

a) Att gemensamt utarbeta och sprida

- beräkningar av genomsnittskostnaden för att i det förlutna täcka en viss risk (nedan kallade "beräkningar"),
- dödlighetstabeller samt tabeller över sjukdoms-, olycks- och invaliditetsfrekvenser i samband med försäkringar som innehåller ett sparmoment (nedan kallade "tabeller").

b) Att gemensamt genomföra undersökningar om de sannolika effekterna av allmänna omständigheter utanför de berörda företagen, antingen om frekvensen eller storleken på framtida försäkringsfall för en viss risk eller riskkategori eller om lönsamheten för olika typer av investeringar (nedan kallade "undersökningar") samt att sprida resultaten av dessa undersökningar.

c) Att gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande standardvillkor för direktförsäkring (nedan kallade "standardvillkor").

d) Att gemensamt utarbeta och sprida icke-bindande modeller som beskriver avkastningen från ett försäkringsavtal som omfattar ett sparmoment (nedan kallade "modeller").

e) Att bilda och driva grupper av försäkringsföretag eller grupper av försäkrings- och återförsäkringsföretag för gemensam täckning av en viss riskkategori i form av samförsäkring eller samåterförsäkring.

f) Att utarbeta, erkänna och sprida

- tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för sådana säkerhetsanordningar för vilka det på gemenskapsnivå inte finns specifikationer, klassifikationssystem, regler, förfaranden eller riktlinjer, harmoniserade i enlighet med gemenskapslagstiftningen om fri rörlighet för varor, eller förfaranden för att bedöma om säkerhetsanordningarna uppfyller specifikationerna, reglerna eller riktlinjerna och för att godkänna dessa anordningar,
- tekniska specifikationer, regler eller riktlinjer för installation och underhåll av säkerhetsanordningar, och förfaranden för att bedöma om företag som installerar och underhåller säkerhetsanordningar uppfyller sådana specifikationer, regler och riktlinjer och för att godkänna dessa företag.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *avtal*: ett avtal, ett beslut av en företagssammanslutning eller ett samordnat förfarande.
2. *deltagande företag*: företag som är parter i ett avtal och deras respektive anknutna företag.
3. *anknutna företag*:
 - a) företag i vilka ett deltagande företag direkt eller indirekt
 - i) har befogenhet att utöva mer än hälften av röst rättigheterna,
 - ii) har befogenhet att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller
 - iii) har rätt att leda företagets verksamhet.
 - b) företag som direkt eller indirekt gentemot ett deltagande företag har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
 - c) företag i vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
 - d) företag i vilka ett deltagande företag tillsammans med ett eller flera av de företag som avses i a, b eller c eller i vilka två eller flera av dessa företag gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,
 - e) företag i vilka de rättigheter eller befogenheter som anges i a gemensamt utövas av
 - i) deltagande företag eller deras respektive anknutna företag som avses i a-d, eller
 - ii) ett eller flera av de deltagande företagen eller en eller flera av deras anknutna företag som avses i a-d, samt en eller flera tredje män.
4. *standardvillkor*: alla klausuler som ingår i modell- eller referensförsäkringsavtal som försäkrare eller organ eller sammanslutningar för försäkrare har utarbetat tillsammans.
5. *samförsäkrande grupper*: grupper bildade av försäkringsföretag som
 - i) förbinder sig att för samtliga deltagares räkning och i deras namn teckna försäkringar inom en viss riskgrupp, eller
 - ii) överlåter teckning och administration av försäkringar inom en viss riskgrupp i deras namn och för deras räkning till ett av försäkringsföretagen, en gemensam mäklare eller ett gemensamt organ som har upprättats för detta ändamål.
6. *samåterförsäkrande grupper*: grupper bildade av försäkringsföretag, eventuellt under medverkan av ett eller flera återförsäkringsföretag
 - i) för ömsesidig återförsäkring av alla eller några av deras åtaganden inom en viss riskgrupp,
 - ii) i andra hand, för övertagande för alla deltagarnas räkning och i deras namn av återförsäkringar inom samma riskgrupp.
7. *ny risk*: en risk som inte funnits tidigare, och för vilken ett försäkringsskydd kräver att man utvecklar en helt ny försäkringsprodukt, som inte innebär någon utvidgning, förbättring eller ersättning av en befintlig försäkringsprodukt.
8. *säkerhetsanordningar*: både komponenter och utrustning som konstruerats för att hindra och minska skador, och system som består av komponenter och utrustning av det slaget.
9. *bruttopremie*: det pris som köparen av en försäkring får betala.

KAPITEL II

GEMENSAMMA BERÄKNINGAR, TABELLER OCH UNDERSÖKNINGAR

Artikel 3

Villkor för undantag

1. Undantaget enligt artikel 1 a gäller på villkor att beräkningarna eller tabellerna
 - a) grundas på insamling av uppgifter som är fördelade på ett antal riskår som väljs som observationsperiod, som omfattar ett tillräckligt stort antal identiska eller jämförbara risker för att kunna utgöra ett statistiskt användbart underlag för siffror om (b.l.a.)
 - antalet försäkringsfall under den valda observationsperioden,

- antalet enskilda risker som har försäkrats under varje riskår under perioden,
 - den totala ersättning som har utbetalats eller skall utbetalas för krav som har förekommit under perioden,
 - det totala försäkringsbeloppet för varje riskår under perioden,
- b) innehåller en så detaljerad redovisning av tillgänglig statistik som krävs i försäkringssammanhang,
- c) inte innehåller några som helst tillägg för oförutsedda utgifter, intäkter av reserver, administrativa eller kommersiella kostnader eller skattemässiga eller skattelikhande avgifter, och inte tar hänsyn vare sig till intäkter från investeringar eller förväntade vinster.
2. De undantag som fastställs i artikel 1 a och 1 b skall gälla på villkor att beräkningarna, tabellerna eller undersökningsresultaten
- a) inte innehåller någon hänvisning till de berörda försäkringsföretagen eller någon försäkringstagare,
- b) när de sammanställs och sprids innehåller uppgifter om att de inte är bindande,
- c) görs tillgängliga på skäliga och icke-diskriminerande villkor för alla försäkringsföretag som begär en kopia av dem, däribland också försäkringsföretag som inte är verksamma på den geografiska marknad eller produktmarknad som dessa beräkningar, tabeller eller undersökningsresultat gäller.

Artikel 4

Avtal som inte omfattas av undantaget

Undantaget enligt artikel 1 gäller inte om deltagande företag förbinder eller åtar sig eller ålägger andra företag att inte använda sig av andra beräkningar eller tabeller än de som har utarbetats i enlighet med artikel 1 a eller att inte frångå de undersökningsresultat som avses i artikel 1 b.

KAPITEL III

STANDARDVILLKOR OCH MALLAR

Artikel 5

Villkor för undantag

1. Undantaget enligt artikel 1 c gäller förutsatt att standardvillkoren
 - a) fastställs och sprids med uttrycklig angivelse av att de inte är bindande och att man inte på något sätt rekommenderar att de används,
 - b) innehåller ett uttryckligt omnämnande av att deltagande företag fritt kan erbjuda sina kunder olika försäkringsvillkor, och
 - c) är tillgängliga för alla intresserade och tillhandahålls på begäran.
2. Undantaget enligt artikel 1 d gäller endast på villkor att de icke-bindande modellerna utarbetas och sprids bara som vägledning.

Artikel 6

Avtal som inte omfattas av undantaget

1. Undantaget enligt artikel 1 c gäller inte om standardvillkoren innehåller klausuler
 - a) som innehåller några som helst uppgifter om nivån på bruttopremier,
 - b) där försäkringsbeloppet eller självriskan anges,
 - c) som ålägger ett heltäckande skydd, i vilket ingår risker som inte samtidigt ett stort antal försäkringstagare samtidigt är utsatta för,
 - d) där det anges att försäkringsgivaren har möjlighet att förlänga avtalet om han annullerar en del av skyddet, höjer premien utan att risken eller skyddets omfattning ändras (med förbehåll för indexeringsklausuler) eller i övrigt ändrar försäkringsvillkoren utan försäkringstagarens uttryckliga samtycke,
 - e) där det anges att försäkringsgivaren har möjlighet att ändra avtalets giltighetstid utan försäkringstagarens uttryckliga samtycke,
 - f) där det anges att försäkringstagare inom skadeförsäkringssektorn påtvingas en försäkringstid på mer än tre år,
 - g) där det anges att förlängningstiden vid automatisk förlängning av försäkringen omfattar mer än ett år om inte uppsägning sker vid utgången av en viss period,
 - h) där det anges att försäkringstagaren vid avbrytande av försäkringsavtalet till följd av bortfall av den försäkrade risken får acceptera att försäkringen åter träder i kraft om han på nytt utsätts för en liknande risk,
 - i) där det anges att försäkringstagaren åläggs att teckna försäkring hos samma försäkringsgivare för olika risker,
 - j) där det anges att försäkringstagaren vid avyttring av försäkringsobjektet åläggs att sörja för att köparen övertar försäkringen,
 - k) som utesluter eller begränsar täckningen av en risk, om försäkringstagaren använder säkerhetsanordningar eller anlätar installations- eller underhållsföretag som inte uppfyller de relevanta specifikationerna som fastställs av en sammanslutning eller sammanslutningar av försäkrare i en eller flera medlemsstater eller på europeisk nivå.

2. Undantaget enligt artikel 1 c gäller inte företag eller företagssammanslutningar som åtar sig eller ålägger andra företag att inte tillämpa andra villkor än standardvillkor som fastställts enligt ett avtal mellan de deltagande företagen.

3. Utan inskränkning av möjligheten att fastställa särskilda försäkringsvillkor för vissa befolkningsgrupper på grundval av social eller yrkesmässig tillhörighet skall undantaget enligt artikel 1 c inte omfatta avtal, beslut och samordnade förfaranden som utesluter täckning av vissa risker på grund av försäkringstagarens särdrag.

4. Undantaget enligt artikel 1 d gäller inte om de icke-bindande modellerna innehåller endast angivna räntesatser eller belopp för administrativa kostnader, såvida inte annat följer av lagstadgade skyldigheter.

5. Undantaget enligt artikel 1 d gäller inte företag eller företagssammanslutningar som enas om, förbinder sig eller ålägger andra företag att inte använda andra modeller som belyser fördelarna med andra försäkringsavtal än dem som utarbetats enligt ett avtal mellan de deltagande företagen.

KAPITEL IV

GEMENSAM TÄCKNING AV VISSA TYPER AV RISKER

Artikel 7

Tillämpning av undantag och tröskelvärde för marknadsandelar

1. För samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper som bildats efter det att denna förordning har trätt i kraft och endast för att täcka nya risker, gäller undantaget enligt artikel 1 e under en treårsperiod från och med den dag då gruppen först bildades, oavsett gruppens marknadsandel.

2. För samförsäkrande eller samåterförsäkrande grupper som inte omfattas av punkt 1 (därför att de har funnits i mer än tre år eller inte har bildats för att täcka en ny risk), gäller undantaget enligt artikel 1 e så länge denna förordning är i kraft på villkor att de försäkringsprodukter som inom ramen för gruppavtalet undertecknas av de deltagande företagen eller på deras vägnar inte på någon av de berörda marknaderna

a) utgör mer än 20 % av den relevanta marknaden i fråga om samförsäkrande grupper,

b) utgör mer än 25 % av den relevanta marknaden i fråga om samåterförsäkrande grupper.

3. Vid tillämpningen av det tröskelvärde för marknadsandelar som anges i punkt 2 skall följande regler gälla:

a) Marknadsandelen skall beräknas på grundval av marknadsvärdet av försäljningen. Om det inte finns några uppgifter om marknadsvärdet av försäljningen, kan uppskattningar som grundar sig på annan tillförlitlig marknadsinformation, till exempel det försäkringskydd som erbjuds eller det försäkrade riskvärdet, användas för att fastställa de berörda företagens marknadsandel.

b) Marknadsandelen skall beräknas på grundval av uppgifter från det föregående kalenderåret.

c) Marknadsandelen för de företag som avses i artikel 2.3 e skall fördelas lika mellan de företag som har de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 2.3 a.

4. Om den marknadsandel som anges i punkt 2 a inledningsvis inte är större än 20 % men sedan ökar utan att överskrida 22 %, skall det undantag som fastställs i artikel 1 e fortsätta att gälla under de två på varandra följande kalenderår som följer på det år då tröskelvärdet på 20 % först överskreds.

5. Om den marknadsandel som anges i punkt 2 a inledningsvis inte är större än 20 % men sedan ökar till över 22 %, skall det undantag som fastställs i artikel 1 e fortsätta att gälla under det kalenderår som följer på det år då tröskelvärdet på 22 % först överskreds.

6. Punkterna 4 och 5 kan inte utnyttjas tillsammans, så att undantaget fortsätter att gälla längre än två kalenderår.

7. Om den marknadsandel som anges i punkt 2 b inledningsvis inte är större än 25 % men sedan ökar utan att överskrida 27 %, skall det undantag som fastställs i artikel 1 e fortsätta att gälla under de två på varandra följande kalenderår som följer efter det år då tröskelvärdet på 25 % först överskreds.

8. Om den marknadsandel som anges i punkt 2 b inledningsvis inte är större än 25 % men sedan ökar till över 27 %, skall det undantag som fastställs i artikel 1 e fortsätta att gälla under det kalenderår som följer på det år då tröskelvärdet på 25 % först överskreds.

9. Punkterna 7 och 8 kan inte utnyttjas tillsammans, så att undantaget fortsätter att gälla längre än två kalenderår.

Artikel 8

Villkor för undantag

Undantaget enligt artikel 1 e gäller på följande villkor:

a) Att varje deltagande företag har rätt att utträda ur gruppen med en uppsägningstid på högst ett år utan att ådra sig några sanktioner.

- b) Att gruppens regler inte ålägger någon av gruppens medlemmar att via gruppen helt eller delvis försäkra eller återförsäkra en risk av den typ som täcks av gruppen.
- c) Att gruppens regler inte begränsar gruppens eller dess medlemmars verksamhet till försäkring eller återförsäkring av risker som är belägna inom ett visst geografiskt område i Europeiska unionen.
- d) Att avtalet inte begränsar produktion eller försäljning.
- e) Att avtalet inte innebär att marknader eller kunder delas upp.
- f) Att medlemmarna i en samåterförsäkrande grupp inte kommer överens om bruttopremier, som de tar ut för direktförsäkring.
- g) Att ingen medlem i gruppen eller ett företag som utövar ett avgörande inflytande på gruppens affärspolitik, samtidigt är medlem i en annan grupp som är verksam på samma relevanta marknad eller utövar ett avgörande inflytande på en sådan grupp affärspolitik.
- g) Kontroll av att sökanden uppfyller kraven skall inte medföra kostnader för denne som inte står i proportion till kostnaderna för godkännandeförfarandet.
- h) De anordningar och de installations- och underhållsföretag som uppfyller prövningskraven skall godkännas på ett icke-diskriminerande sätt inom sex månader från ansökningsdagen, såvida tekniska överväganden inte motiverar en rimlig förlängning av denna frist.
- i) Uppfyllelsen av kraven eller godkännandet skall bestyrkas skriftligt.
- j) Skälen till avslag på en ansökan om godkännandebevis skall lämnas skriftligt genom att ett exemplar av protokollen över utförda test och kontroller bifogas.
- k) Avslag på en ansökan om prövning skall motiveras skriftligt.
- l) Specifikationer och reglerna skall tillämpas av organ som är ackrediterade enligt normbestämmelserna i EN 45 000-serien och EN ISO/IEC 17025-serien.

KAPITEL V

SÄKERHETSANORDNINGAR

Artikel 9

Villkor för undantag

Undantaget enligt artikel 1 f gäller på följande villkor:

- a) De tekniska specifikationerna och förfarandena för godkännande skall vara väldefinierade, tekniskt välgrundade och svara mot säkerhetsanordningens prestanda.
- b) Reglerna för kontroll av installations- och underhållsföretagen skall vara objektiva och avpassade för deras tekniska kompetens och tillämpas utan diskriminering.
- c) Specifikationerna och reglerna i fråga skall fastställas och spridas med en åtföljande angivelse av att det står försäkringsföretag fritt att på vilka villkor de önskar försäkra säkerhetsanordningar eller godkänna installations- och underhållsföretag som inte uppfyller dessa tekniska specifikationer eller följer dessa regler.
- d) Specifikationerna och reglerna skall tillhandahållas alla intresserade på begäran.
- e) Varje lista över säkerhetsanordningar och installations- och underhållsföretag som uppfyller specifikationerna skall innehålla en klassifikation baserad på den uppnådda prestationsnivån.
- f) Varje sökande får när som helst lämna in en ansökan om prövning.

KAPITEL VI

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 10

Beslut om att förordningen inte skall tillämpas

Enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 1534/91 får kommissionen bestämma att denna förordning inte skall tillämpas, om den i ett visst fall antingen på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat eller en fysisk eller juridisk person som kan åberopa ett berättigat intresse konstaterar att ett avtal som omfattas av undantaget enligt artikel 1 ändå har vissa verkningar som är oförenliga med de villkor som anges i artikel 81.3 i fördraget och särskilt om

- a) undersökningar som omfattas av undantaget i artikel 1 b grundar sig på ogrundade hypoteser,
- b) standardvillkor som omfattas av undantaget i artikel 1 c innehåller klausuler som till skada för försäkringstagaren skapar en betydande obalans mellan rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet,
- c) i samband med den gemensamma täckningen av vissa typer av risker som omfattas av undantaget i artikel 1 e, bildandet eller driften av en grupp på grund av inträdesvillkoren, definitionen av de risker som skall täckas, retrocessionsavtal eller på annat sätt leder till en uppdelning av marknaderna för de berörda försäkringsprodukterna eller för likartade produkter.

Artikel 11**Övergångsperiod**

Förbudet enligt artikel 81.1 i fördraget gäller inte under perioden från och med den 1 januari 2003 till och med den 31 mars 2004 i fråga om avtal som gällde redan den 31 mars 2003 och som inte uppfyller de villkor för beviljande av undantag som anges i denna förordning men som uppfyller de villkor för beviljande av undantag som anges i förordning (EEG) nr 3932/92.

Artikel 12**Giltighetstid**

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2003. Den gäller till och med den 31 mars 2010.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 27 februari 2003.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen
